

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetsi díjak:</i>	A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkekre a szer- kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénz- tári — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatálnak küldendők.
Egész évre — — — — — 4 frt	—	
Félévre — — — — — 2 „	—	
Negyedévre — — — — — 1 „	Kéziratokat nem adunk vissza.	

Tanulói hibák, azoknak eredete és leküzdése.

— Felolvasta Szász Károly gyulafehérvári tanító az alsófehérmegyei r. k. tanítóegyesület közgyűlésén. —

Ha csak felületesen is tárgyalnók az összes tanulói hibákat, egész kötetet lehetne azokról írni. Nem szándékunk azonban valamennyit felsorolni, hanem az idő kimertségéhez mérten, csakis a legismertebbeket méltatjuk ez alkalommal megfigyelésünk tárgyává, mint olyanokat, melyek leggyakrabban akadályozzák iskoláinkat törekvő működésében.

Egyik legelterjedtebb, meggyökeresedett és legtöbb küzdésünket igénylő tanulói hiba a *fecsegés, csevegés* vagy *trécselés*. Nincs a világon az az iskola, mely ellene hadat ne izent volna, nincsen tanító, kit nem keserített volna el. Fecsegni, igen, ezt értik a tanulók legjobban. Sőt az iskolába feladott újonc is már fecseg, noha még egy hangnak sem ismeri az alakját. Hisz a tanulás oly unalmas és hosszadalmas, a fecsegés oly mulattató és szórakoztató! Mennyi mindentélt kell fiacskáink s leányainknak egymás között megbeszélniük? De hiába, el kell mondaniok. Ma még újság, holnap már elavult valami. Minek is annyira erőltetni a tanulást? Mikor oly hosszúra terjednek a tanuló évek, de egész életökben is tanulhatnak. De fecsegni? Ez különösen, míg a tárgy az újdonság ingerével bir, nem maradhat el. Így gondolkodik legtöbb tanuló, s ha nem mondják, egész lényök s magatartásuk ezt bizonyítja.

Ha azonban egy kérdésnek helyes ismétléséről avagy egy pár szónak olvasásáról van szó, akkor dadogni kezd a kerepélő, s a különben oly ügyes nyelvszke szintugy megbénul. Vajjon honnan származik a fecsegés? Erre nehéz alapos feleletet adnunk, mert nem tudjuk valódi okát és eredetét. Talán a szülei háznál való megszokás az oka? Avagy talán a szórakozás, vagy talán a restség az oka? Ha utóbiban rejlene a fecsegésre való bajlalom okozata, akkor ez minden bizonynyal nem a valódi restség lenne, mert nem erőlködnek a nyelvnek, ajkának s szemeknek folytonos működésében. Bármely benső szeretettel és barátsággal, bármely komolysággal és szigorral tiltjuk is el a fecsegést, mind nem használ: míg a nyelve cske csak mozoghat fecsegni fog a tanuló. És ha a fecsegőt el is különböztjük a többiekől, akkor is fecsegni fog álmában, fecsegni fog deliriumában, szemével irányozza és fejezi ki gondolatait.

Hol a fecsegéssel küzdünk, ott tanyázik rendszeren a

ledérség, szó-akozottság és figyelmetlenség is. Fecsegő tanulók rendszeren könnyelműek és felületesek, s ez igen természetes körülmény is. — A fecsegők nem szeretnek egy és ugyanazon tárgynál hosszabban időzni s azzal foglalkozni. Hol ez, hol amaz jut eszöbke. Egy kis öröm, egy megbiusult remény, egy észlelt fájdalom stb. képesek minden komolyabb és tartósabb gondolkodást szíveikből kiszorítani s azon felületeséget előidézni, mely a tanulás eredményét nagyon is megnehezíti s a tanítót is csak bűntja munkájában.

Ha ezen kiállhatatlan, éha szokásoknak alanját kereszük, fájdalom, a szülei házra bukkanunk, melyben többnyire ápoltnak is, mert a legtöbb szülőnél biányzik nemesak a józan neveléshez megkívántató belátás és ismeret, hanem a jóakarát, s a miut sokan állítják az *idő* is. Az iskolától várnak mindent. Ha a gyermek már más fogatkozások mellett még nyughatatlan természetét is magával hozza, s ha épen ezen hiányok miatt gyenge s fogyatékos az iskolában tanúsított előhaladás, akkor a szülők az első göröngyöt bizonyára nem saját gyermekökre, hanem a tanítóra fogják dobni, ki ellen mindenki jogosítva érzi magát valamit kifogásolni. Némelynek igen öreg, másnak pedig igen fiatal a tanító, egyik tulszigornak, másik igen engedékenynek tartja stb. Minő kibuvókra kénytelenítettik, nemde a saját vaktság avagy önhibának tudata! Az említett hibák elleni küzdelem annál inkább eredménytelen, a menyiben a naponta 4—5 tanóra az iskolán kívül töltött szabad időhöz nagyon kedvezőtlenül aránylik. A tapasztalás pedig sajnos azt bizonyítja, hogy a mit az iskola nagy fáradsággal épít, azt falain kívül a szülei ház és környezete sokszor könnyelműen megrontja, sőt halomra dönti.

Egyik megvetésre méltó, következményeiben megmérhetetlen tanulói hiba az *árukolás* u. n. *feladás*, melynek többnyire rosszakarát az okozója. Bámundó, hogy már némely kis gyermekben mennyire nyilvánul a bosszuvágy kielégítése, kivált ha erre mások által ingereltetik, vagy alig fejlődő önzertét mások által megsértettnek érzi. Mennyire törekszik elégtételre! S ha erőcskéjét ellenfeléhez mérten gyengének érzi, akkor legtöbb esetben hamis panaszkban s rosszakaratu árukolásban keresnek menedéket. Ily esetben előrelátás- és óvatosságra van szükségünk. Ne fogadjunk minden birtáladást készpénz gyanánt, nyomozunk s kutassunk erélyesen, hogy az igazság napvilágra deríttessék, büntessük a behizonyult rágalmazást természetesen a legszigorban

Jelentéktelen vádaskodásokat utasítsunk komolyan vissza s hangsúlyozzuk legnyomatékosabban az árulkodásnak megvéendő, sőt büntetésre méltó voltát.

Minden bizonyítvánnyal vannak u. n. megengedett feladások is. Avagy hallgatva türje az ernyedetlen szorgalma, feszült figyelme, szép előmenetele és állandó jó magaviselete által kedvelt tanuló, ha a pajkos és irigy társai zavarják a tanulásban s bosszantják az uton? Ily s ehhez hasonló esetekben jogosult a panasz, a feljelentés, s nekünk kötelességünk az igazság keresését megvédeni. — Az iskola rendszeren osztályozza a beérkező panaszokat s vádakokat és igyekszik az az okadatoltakat megkülönböztetni a rosszakarat- és irigységszülte árulkodásoktól. Ezeknek jellege szerint eszközi aztán az orvoslást is. Álnok feladásukért rendszeren a feladó lakol, s minden adandó alkalommal figyelmezteti az iskola a tanulókat arra, hogy mennyire megvéendő és utálatos az ilyen árulkodás, hogy az árulkodókat nem szereti secki.

Számtalanszor tapasztalja az iskola, hogy fiatal újonc tanuló is szenvednek már ezen hibában, s hogy ez valóban újra csak a szülei házbán gyökerezik. Hányszor fültenek a gyermekek, midőn szülei mások fölött könyörtelenül ítélnék és pálcát törnek; hányszor hallják mások cselekedeteit rosszulni és bírálni; hallják azon fenyegetéseket, melyekkel néha a tanulók előjáróit is meggondolatlanul traktálják, szapulják; látják néha a mások irányában végbevitett tetlegeségeket stb. Csodálkozhatunk-e tehát, ha gyermekeik is hasonlóképp cselekednek az iskolában tanuló társaikkal szemben? Ha egyszer már megfogamzott ezen békét zavaró hiba, nagyon nehéz annak csiráit kiirtani, ezért indítsanak a szülők is szigorú hadat ellene!

Minden tanítónak, ki tanítványai javát szíven viseli, nagyon fáj, ha azon szomorú tapasztalatra jő, miszerint tanítványainak jelentékeny része *hazudik*, sőt makacsul hazudik. Jól tudjuk, s fájdalom, nem ritkán tapasztaljuk, hogy a hazugsággal egy más förtelmes és utálatos hiba áll szoros összeköttetésben, ez a *torkosság*, a *lopás*. Mily vakmerően és állhatatosan hazudnak már kis tanulóink is! Minő jártassággal bírnak a szabadságban és mentegetődzésben. Mennyire bátrak másokra háritani önbíbjukat! Némelyek nem is pírulnak, hanem kibívón tekintenek a tanító szelid szemébe. Lehetetlen, hogy már a gyöngye gyermekégek éveiben levő tanulók ily romlottak és szemérmetlenek legyenek! Pedig szomorú valóság. — Ilyen ügyesek és vakmerők a lopásban is. Magunk tudunk példákat, hogy a tanulók nemcsak saját tanuló társaikat lopták meg, hanem a tanítónak iskolai szekrényét is feltörték, felső kabátjából óráközben kilopták pénzestárcaját, s hogy az asztalon felejtett könyvet, tollkést, zsebkendőt stb. ellopták. De iskolán kívül mennyit panasznak a virág- és gyümölcsösök kertek tulajdonosai, sőt nem ritkán a gyümölcsöt áruló kofák is a tanulók lopásai miatt.

A hazugság az iskolai élet különböző jeleneteihez alkalmazkodva, majd a rideg számítás köpenyébe burkolva, máskor a képmutatás és hazugság álcájában, majd a tetteltet barátság leple alá rejtőzve jelenik meg. Leginkább pedig mint az igazság sirásója lép föl, mely verembe temetve azt, hogy épen azok tekintete előtt legyen eltakarva leginkább, kiknek joguk volna tisztán látni a dologban. Ez utóbbi alakban csempészi be magát a gyermekek szívébe is s messze kiható rosznak lesz okozója.

Pedig eredetileg gyűlöli a gyermek az ámitást, a hazugságot, mert az embert Isten igazza teremtette; s hogy az igazság a gyermek szájában otthonos, azt már a közmondás is igazolja. Mindenekelőtt tehát a gyermekek e veleszületett igazságszeretetét s őszinteségét iparkodjunk fenntartani, mert ellenkező esetben az *ábnokság* s *tettetés*, mint a hazugság mellékhatásai amant kiszorítják a szívből s az utóbbiak a gyermek második természetévé válnak. A tanulók közt előforduló hazudozásnak nagyon különböző okai lehetnek. Ez könnyelműségből hazudik, amaz a büntetést akarja általa elkerülni; egy másik ismét a baráti szeretet s odaadás téves fogalmából indulva ki, azért hazudik, hogy ezt vagy amant kisegítse a bajból.

Az iskolát semmiesetre nem illetheti azon szemrehányás, mintba hazug és torkos tanulókat nevelne. Ellenben oda haza (hála Istennek, nagy és tiszteletreméltó kivétellel) a szülők és környezetők oltják gyakran a hazugságnak magvát a gyermek szívébe már gyöngéd korában az által, hogy meggondolatlanul tett ígéretek által, melyeket beváltani vagy nem tudnak, vagy nem is akarnak, csitítják a gyermeket; legújszabó pedig az anya oly dolgokkal mulattatja gyermekét, melyek azt bizalmatlansággal, a való s igaz fölötti kételeytel töltik el, mi aztán a hazugság képző iskolájává válik. Nem egyszer esik meg, hogy a tanuló holmi családi ünnep alkalmával, máskor a lábbeli talpalása vagy fejelése miatt otthon marad minden előleges engedély nélkül, sokszor pedig egy órával is elkésik, néha pedig napokig kerüli el az iskolát, s hogy megróvást ne kapjon s hogy az igazolatlan mulasztásokat föl ne jelentsék a községi előjáróságnak, a szülőtől betegségi bizonyítványt hoz. Bizony tapasztaljuk az életben mindenfelé, hogy a szülők a gyermeket használják fel holmi család taktikájuk eszközüül is.

Ime néhány példa: Jön valaki látogatóba; de a háziasszony vagy nincs úgy öltözve, hogy fogadhatson, vagy nincs kedve; úgy tesz akkor, hogy hamar beküldi a leánykát, ki már be van tanítva, s azt mondja: a mama nincs otthon. Tehát hazudni tanítják a gyermeket. Pedig nem nyerne semmit az ily tettel, mert a látogató a gyermek hangjáról, szeméiről észreveszi, hogy hazudik s tudja, hogy a mama itthon van.

Öreg és becstelen koldus kopogtat be a házba. A megriadt asszony odasítja leánykájának, mondja, hogy az édesanya nincs otthon. Ő maga pedig hamarosan az épen nyíló ajtó mögé bújik. A leánya teljesíti a megbízatást.

— Jól van leányom; de mondd meg anyádnak, hogy ha újra elmegy, ne feledje magával vinni lábait is, — szölt a koldus, miközben botjával ütögette az asszonynak az ajtó alól kikandikáló lábait.

A gyermek még képmutatást is lát a családban.

Egy szülő nebeztel valakire, de az illető ezt nem tudja. A szülők bizalmasan beszélgetnek az illetőről a gyermekek előtt s az esetleg létező vagy az általuk képzelt hibáit is előhozzák. Epen kopogtat valaki. Vége a beszédnek: barátságos „tessék“ hallatszik. Farkast emlegetnek, kert alatt kullog; azaz épen az lép be, a kiről néhány pillanattal előbb rosszat beszéltek. A harag eloszlik a szülők arcáról s ily szavakat mondanak: alázatos szolgálja; Isten hozta; ezer esztendeje, hogy láttuk stb.

Hogyan maradjon a gyermek őszinte, ha szülei jelle-

mét kénytelen magára venni? S ezzel kénytelen, mert hány helyen veszik lelkiismeretükre, hogy pl. a gyermeknek nem lenne szabad ilyen utasítást adni: „Erről azonban apádnak tudnia nem szabad.“

Ha az iskola panaszt emel a tanuló hazudozásai ellen a szülőknél, azt mondja ezeknek egy része, hogy „ők nem tudják, hol tanulja ezt a gyermek, mert tőlük ilyesmit soha sem hall.“ Némelyek pedig a gyermek hazugságát azzal simítják, hogy: „szót nem érdemel, hisz még gyermek!“

Az igazságszeretet érzésének fölkeltése, táplálása s meggyökeresítése körül az iskola csak úgy működhetik sikeresen, ha a szülei ház által is hathatósan gyámoltatik.

Hogy a gyermek szívében a hazugság még ki se keljen, arra kell törekednie minden szülőnek, hogy a *vallás-erkölcsi* érzelmek már a *gyöngéd* korban fölkeltessék s az *igazság iránti* érzet *mielőbb* érvényre jusson.

Ugyanis nem a gyermekkor-e az, melyben a semminemű szenvedélyek által sem zavart kedély könnyen emelkedik fel a látható atyától a láthatatlanhoz? — midőn a teremtésben mindenütt mindenhatóságának a szeretetének oly sokféle bizonyítványait látja; midőn szülei adományait úgy tekinti, mint melyeket Isten az ő számára küldött; midőn gyermeki természetének jól esik a láthatatlan Atyát mindenütt mint jelenlevőt gondolni, midőn minden jó eszelekedetnél annak tetszését hiszi megnyerhetni; minden bünt úgy tekint, mint az Ő megbántását, s midőn kér, gyermeki bizalommal emeli fel Hozzá kezéit. A vallás-erkölcsiség az, mely oly alapot ad a gyermeknek, melyben a nemes, jó könnyen és sikeresen fog gyökeret verni. E kettős cél elérésére az iskola csakis a szülei házzal karöltve működhetik.

A hazugságnak elnyomására, mind a szülei háznak, mind az iskolának még egy más hathatós eszköze is áll rendelkezésére, t. i. a hibák s tévedések okszerű és helyes büntetése.

A büntetés neve és neme alatt azonban ne csupán vért értsen az iskola és szülei ház, hanem mindazt, a mi a vétkészre érzékileg vagy szellemileg kellemetlenül hat, mi a gyermeket megszomorítja, valamely kedves tárgyat megfosztja, pl. a szülő azt mondja: „Holnap nem jösz velünk fürödni; nem kapsz a cseresznyés bélesből; nem mehetsz labdázni; nem viszlünk el a nagytata kertjébe“ stb. Az iskolai utasítások is anathémát mondanak a testi fenytésre, mi már a humánitás szempontjából helyes; más részről pedig a büntetés úgy sem reendes nevelési eszköz; míg tehát a szelidebb bánásmód elegendes a gyermeket kötelmeinek teljesítésére bírni, a testi fenytéshez nyulni bűn volna. De kik a nevelés magasztos, de rögös pályáján működnek, elég alkalmuk volt tapasztalni s meggyőződhetni, hogy a testi fenytés sokszor ki sem kerülhető; ugyanis nem minden gyermeket neveltetik egyformán, s a véralak sem ugyanaz mindegyiknél, mihez még hozzábetjük, hogy némely szülő egyiket-másikat a testi fenytéshez maga szoktatja.

Bizonyára sehol sem létezik olyan iskola, mely szükülködne *rendetlen* és *tisztátlan* tanulóknak. Hány tanulóval van minden tanszer rendben, hány fejeit el vagy állítógal veszít el valamit! Hány tartja ülőhelyét mindig tisztán? Nem jönnek-e számosan féstületlenül, mosdatlan kézzel és arccal iskolába? Hányszor kell a tanulókat egy részét figyelmeztetnünk, hogy *sáros* vagy *havas* csizmájukat megtisztítsák?

Hányan nincs zsebkendője? Hányszor rendetlenkednek, poroznak, piszkolnak és dulakodnak a tanítás megkezdése előtt a tulságos korán jövs által különösen a késmi szerető tanítónál az iskolában és környezetben? Iskola után hány tanulóknak ülőhelyén találunk egész szemétdombot és köpöládát? Mindez arról tesz tanúságot, hogy sok tanuló nem szereti a rendet és tisztaságot. — Mikép vesszük ezen újabb tanuló hibáknak elejét? Eleintén szelid figyelmeztetés által, később nyomatékosabban hangsúlyozzuk ezen helytelenségek hátrányait. Legtöbb esetben ez is hiábavaló fáradságnak bizonyul s így büntetnünk kell. A mosdatlant haza küldjük mosdás végett, ki az iskolapadot szennyezte be, azt annak tisztítására szorítjuk; ki sáros csizmával vagy havas felsővel lép a tanterembe, azt kintasztjuk, miglen magát megtakarította; a szemetezőt annak felszedésére kényszerítjük. A ki házi feladványait ismételt esetben is azért nem hozza el, mert otthon *elfelejtette*, azt nem bocsátjuk haza, hanem az iskolába felejtjük mindaddig, mig felügyeletünk alatt pótlólag el nem készíti stb. stb. Legyünk csak mindig következetesek, a havi értesítőkben említsük föl mindig a rendetlenkedéseket, mert mindig igaz marad, hogy a rossz iskolát a közönség izlése változtatja; ellenben a jó iskola a közönség izlését alakítja át.

Mindezen eljárással azonban bajosan küszöböljük ki eme hibákat. Annál bajosabban, a mennyiben ezen gyengeségek is a szülei háznak örökölték a tanulókat. Mióta a társadalomnak minden rétegét a pénz és vagyon utáni rajongás hatotta át, azóta a szülőknak nincs idejük — legalább így mondják — gyermekeiknek gondozásával foglalkozni, holott ezeket kellene legdrágább kincsöknek tekinteniök. A nép szemében, kinek az élet terhei mellett a létfenytés minden gondja nem tűnik úgy fel, hogy mily roppant hátrányok keletkezhetnek abból, ha a gyermekek a célirányos nevelést nélkülözi. De hát mire valók az iskolák? kérdi számos szülő. Még megérjük azon időt, midőn az iskola a szülei ház pesztonkájává fog bélyegeztetni.

A tanuló hibáknak egész legióját lehetne még felsorolni; hisszük azonban, hogy az idő kimérttségéhez mérten a fontosabbakat fölemlítettük s ez okból felhagyunk ez alkalommal a többieknek előszámolásával.

A felsorolt tények mutatják, hogy *mily* nagy szüksége van az iskolának arra, miszerint terhes hivatásunkban a szülő is segélyünkre siessenek. Csakis *egyesült* erővel lehet elérni az embernevelést.

Az a szülő, a ki naponkint, ha csak *rövid ideig* is foglalkozik gyermeke tanításával és nevelésével, tudja megbeszélni igazán a tanító fáradságos munkáját.

Igen meg volna könnyítve helyzetünk, ha minden szülő tudatára ébredne annak, mily terhes hivatása van a lelkiismeretes tanítónak.

Íparkodjunk ügyességünkkel a szülőket közelebb hozni iskolánkhoz, azzal, hogy irányt mutassunk nekik a házi nevelésben.

Lehet, hogy tán kissé erősebben vázoltuk a házi nevelésnek szükségességét; de a példák szomorúan igazolják, hogy minden tekintetben igazunk van, s hogy a mai kor semmit sem hanyagol el úgy, mint a célszerű házi nevelést. De dicséret legyen azoknak, kik az ellenkezőt teszik. Ilyenekre nem szólnak e szavak, de azokra igen, kik

emberi méltóságukat elteledve, teledik azt is, hogy arra is vannak hivatva, hogy a társadalomnak és egyháznak becsületes embereket adjanak. *Szólt ezekre, de nem dorgálásképen, hanem csak figyelmeztetéssel, megfontolására annak, hogy ha gyermekeikből embert akának nevelni, oly embert, ki az istenség képmása legyen, adják meg nekik a házi és szülői fontos nevelést.*

Ne higyük, hogy e nélkül az iskola fala s a tanító mindennek eleget tehet, mert e *kettőnek párhuzamosan kell haladnia egymás mellett, hogy a nevelés sikeres legyen.*

A néptanító bölcsesége szükséges az iskolában, de szükséges a társadalommal való érintkezése közben is. Figyelmeztessük a szülőket, az élet mely epizódjai nem valók a gyermek lelki szeméi elé. Figyelmeztessük pedig *akkor és azokat, a mikor és a kikkel szemben az alkalom éppen kínálkozik, mint például én tevén a mai közgyűlésünkön készséggel megjelent nagyszámú érdeklődő és igen tisztelt közönség előtt.*

A miből az emberek élnek.

Elbeszélés Tolstojtól.

1.

Egy varga feleségével és gyermekeivel egy parasztnál lakott házbéli házban. Sem háza, sem földje nem volt neki, magát és családját keze munkájával tartotta fenn. A kenyér drága volt, ellenben a mltka olcsó; a mit keresett, telfoitt mindennap a kiadásokra. A vargának és feleségének csak egy bundája volt, ez is viseltes és szakadozott; ezért vargánk megint eltelve egy év, föltette magában, hogy jubört vásárol egy új bundára.

Mikor az ősz megérkezett, egy kis pénzt kuporgatott össze: három rubel a háziasszony ládájában volt, öt rubel és huszonöt kopek a faluban a parasztnál volt kánn.

A varga korán reggel felkészülődött, hogy a faluba menjen: inge fölé magára vette felesége kiváltáztott ujjasát, a fölé meg a saját kaffánját, a háromrubelest megához tette, egy botot vett és reggeli után útunk indult. A parasztoktól kapott öt rubelt, gondolta magában, hozzá teszem ahhoz a három rubelt s jubört vásárolok.

Megérkezvén a faluba, elment az egyik vevőjéhez: nem találta otthon, de a felesége megígérte, hogy férjét a pénzzel még a hét folyamán elküldi; pénzt, azt nem adott. A varga elment a második vevőjéhez, ez mennyire-földre esküdött, hogy hirtelenében pénze nincs, csak büsz kopekot fizetett valami foltozásért. A mi vargánk most megpróbálta, nem kaphatna-e hitelbe irhát, de bizony a szűcs nem hitellezett.

„Hozz pénzt, mondta ez, aztán válaszs kedved szerint. Jól tudjuk, hogy lehet a künnlevő adósságot bebajtani.“

A varga e szerint semmit sem igazított, csupán büsz kopekot kapott és egy paraszttól egy pár ócska csizmát javítás végett.

Ezen az eredménytelenségen nagyon elszomorodott, a

büsz kopekon tehát pálinkát vett és a nékül, hogy bört vett volna, haza indult. A míg ment, pálcájával a sóharmattól borított köveket ütögette, másik kezében pedig a posztó csizmát lógatta és magában ilyenforma beszédet folytatott:

Most már bunda nélkül is melegem van. Itam egy kis pálinkát, mely egész testemre olyan erősítőleg hat; bundára meg nincs szükségem, látom bunda nélkül is egészen megelégedve tudok menni. Ilyen legény vagyok a talpamon. Törődöm is én azzal. Hogy az asszony ne mérgeledjék, arról szó sincs. Mert hiszen elég boszantó is, kintlódol a parasztért s a jómadár az orrodnál fogva vezet. De várj csak: ha meg nem adod a mi engem illet, elveszem a kucsmádat, Istenemre elveszem. Miféle dolog ez?! Még büsz kopekot ad nekem! Mit csináljak büsz kopekkal. Természetesen iszok egyet. A paraszt azt mondja, nyomorúságban van hát te talán nem nyomorogsz. Neki háza, szarvasmarhája, mindene van, én pedig magam vagyok mindenem. Neki megvan a kenyere, nekem pedig keservesen meg kell dolgoznom érte. Ha a föld alól veszem is, betenként csak kenyérért három rubelt kell kiadnom. Mikor haza érek, a kenyér fogyatékán lesz, másfél rubelt megint ki kell szoritani. Add meg az enyémet!

Magában ilyes formán morgolódva ért el a kápolna szögletéhez. Mintha valamit látott volna maga előtt. A varga erősen odanézett, de semmit sem tudott latározottan kivenni, Kötuskó, gondolta magában, itt nem volt. Valami állat sem lehet. Egy emberi fejhez hasonló valami... de embernek igen fehér. A mint közelebb ért, esodálkozva látta: meztelenül, élve-e vagy holtan egy ember ült ott a kápolnához támaszkodva, de nem mozdult. A varga erősen megijedt, úgy vélte, hogy valakit meggyilkoltak és kiraboltak, a testet ott hagyták. Ha beleártja magát a dolgba, még bajba keveredik.

A varga tovább ment; az ember többé nem volt látható. Mikor a kápolna mögötte maradt, megvigyázkodott; egyszerre csak újra látta az embert, a ki most mintha mozogni kezdett volna, mintha valamit figyelmesen nézne. A varga még jobban megijedt. Hozzá menjen-e vagy távozzék. Csak valami bajom ne történjék, ha közelébe megyek. Ki tudja, micsoda ember! Azért bizonyára nem jött ide, hogy imádkozzék. Ha közelítek, rám ugrik és megfojt s ha épen meg nem öl is, a nyakamon ragad. Mit is csináljak egy teljesen meztelen emberrel? Magamról ugyan nem sok van mit levenni, hogy őt felruházzam. Csak az Isten innen szerencsésen elvigyen!

A varga meggyorsította lépteit. De nemsokára lelki furdalást érzett és megállott.

Mit csinálz Semjon? szólt önmagához. Az az ember elpusztul és te megijedsz, elfutsz. Hirtelenül meggazdagodtál-e, hogy félsz, se hogy elrabolják vagyonedat. Oh, oh, Semjon, ez nem jól van így.

2.

Semjon odament az emberhez. Mikor közelében volt, jól de jól megnézte. Egy fiatal, egészséges ember volt előtte, semmiféle büntetnek a nyoma nem látszott rajta, csak úgy látszott a hidegtől oda van és nagyon fél — még mindig odatámaszkodva állt, nem nézett Semjonra, mintha úgy el volna gyengülve, hogy még a szemét sem tudná kinyitani. Semjon épen melléje állott. Hirtelen az ember magához tért,

fejét megfordítá, szemét kinyitotta és Semjona tekintett az ember. Ettől a szempillantástól kezdve tetszett Semjonnak, ki a bőreszmákat földre dobta, leoldotta övét s a csizmára tette, aztán a kaftánt vetette le.

Itt nincs mit sokat beszélni, gondolta. Húzd rá a kaftánodat és aztán előre!

Semjon megfogta karjánál fogva az embert és segítette, hogy felkelhessen. A szánandó alak felemelkedett. Semjon finom, tiszta testet látott maga előtt, keze, lába sértetlen volt, arca tele kellemmel. Semjon a kaftánt rátette és segítette, hogy karját az ujjakba belebujtassa, aztán az övet is ráadta.

Még a sapkáját is levette a fejéről, hogy a meztelenség ne adja; de neki magának is fázott a feje; az én fejem kopasz, gondolta magában, annak ellenben hosszú dús haja van. Erre a sapkáját ismét feltette. Inkább a posztócsizmát kell a lábába húznom.

Ennéltozva leültette és felhúzta neki a csizmát.

Ily módon felruházva így szólott hozzá:

„Így már jól van, barátom. Most pedig mozogj, hogy melegdedjél meg. Tudsz jární?”

Az ember nem mozdult arról a helyről, kedvesen nézett Semjona, beszélni azonban nem tudott.

„Miért nem beszélsz? Itt nem teleshetünk. Csak fel kell melegedned. Vedd a botomat, támaszkodj rá, ha gyengének érzed magadat.”

Az ember megindult, könnyedén lépkedett, bátra nem maradt.

„Hová való vagy?”

„Nem erről a vidékről származom.”

„Az idevalókat mind ismerem. De mikép jutottál a kápolnához?”

„Nem mondhatom meg.”

„Talán valaki bántalmazott?”

„Senki sem bántott. Isten büntetése sújtott.”

„Magától értetődik, minden felülről jön. De valahová mégis csak be kellene térni. Különben hová szándékozol?”

„Nekem mindegy akárhová.”

Semjon csudálkozott. Az idegen nem valami semmirevaló ember, hiszen beszélje oly szelid, de nagyon magabizárkozott. Semjon azon gondoikozott, hogy mi minden nem történik a világon.

„Jer velem az én házamba, szólott aztán emberéhez, legalább kissé magadhoz térsz.”

Semjon tovább haladt, az idegen nem maradt el tőle. Eközben szél kerekedett, mely Semjonnak az inge alá is befűjt, mánora lassanként eltűnt, kezdett fájni. Jobban beleburkolódzott felesége ujjasába, s gondolta: na ugyan meg van a bunda! A bunda végett tettem meg az utat s most kaftán nélkül érek haza, azonfelül még ezt a ruhátalan embert is magammal viszem. Matrjona nem nagyon fog ezért dicsérni. Mikor Semjon az ő Matrjonára gondolt, egészen odavolt a bátorsága; de ha az idegenre tekintett, szive egészen felvidult.

3.

Semjon felesége a házi dolgokat hamar rendbe hozta, a fa fel volt aprózva, a víz benn volt, a gyermekek el voltak látva, ő maga evett volt s most azt forgatta fejében, hogy mikor keverje meg a kovászt: ma-e vagy holnap. Egy jó

darab kenyér maradt. Ha Semjon a faluban már evett és vacsorára nem kell sok neki, akkor a kenyér még fog tartani.

Matrjona a maradékot ide-oda forgatva, azt gondolta: ma nem fogok kovászt csinálni. Amúgy is csak egy sültre van lisztünk. Még péntekig kihűzzük.

A kenyeret ezzel félretette és az asztalhoz ült, hogy férjének ingét megfolytassa. Foltozás közben mind azon járta az esztét, hogy férje mikép vásárolja a bőrt.

Csak az a szöcs meg ne esalná! Az én Semjonom olyan együgyű. Maga ugyan senkit meg nem esalna, őt azonban a gyermek is könnyen lépre viszi. Nyolc rubel nem kiesés, azzal már jó bundát lehet szerezni. Az elmúlt télen bunda nélkül kellett meglennem: sehová sem mehettem, még a folyócskához sem, ha esetleg tisztázni akartam volna. Semjon hazulról távozott, mindent magára szedett, úgy, hogy nékem semmi sem maradt. A gazdurn bizony már jó ideje elment, már rég visszatérhetett volna. Csak nem ragadt ott valahol?

Alig hogy az asszony ezt gondolta, mikor az ereszlépcsői megrezdültek. Matrjona tüjét beleszurta a vászonba és kilépett az ereszbe. Látja, hogy ketten érkeztek Semjon és vele egy paraszt posztócsizmában sapka nélkül.

Matrjona mindjárt megérezte a pálinkaszagot, mely férjéből áradott. Úgy történt gondolta, a hogy sejtettem. Mikor látta, hogy férje kaftán nélkül, csupán az ő ujjasában áll ott és semmit sem hozott, hogy miként hallgat s fitoritja arcát, csakhogy a szive meg nem szűnt verni. A pénzt elitta, valami korhelylyel elköltötte s most még azt is magával cipelte.

Azok mindketten beléptek. Egy idegen, fiatal, sovány ember állt előtte, férjének kaftánja volt rajta, mely alatt inget látni nem lehetett, sapkája sem volt. Az idegen mozdulatlanul állt ott, még a szemét sem vetette fel. Matrjona azt gondolta magában: jó ember nem lehet, mivel nagyon félénk.

Boszús arckifejezést öltött s azzal a kemence mellé állt.

Semjon levette a sapkáját és leereszkedett a padra, mintha semmi sem történt volna.

„Matrjona, szól a férj, adjad a vacsorát!”

Matrjona mormogott valamit, de helyéről nem mozdult, majd az egyiket, majd a másikat vizsgálta a szemével és a fejét ráta. Semjon mindjárt vette észre, hogy az asszony nincs kedvében. De úgy tett, mintha nem látná s az ideget kezén fogván így szólott:

„Ülj le, barátom, vacsoráljunk.”

Az idegen leült a padra.

„Hát nincs semmi vacsora?”

Matrjonát a méreg elutotta.

„Vacsora van, de a te számodra nincs. Az eszedet a mint látom, elittad. Bundáért ment, kaftán nélkül jön haza s még egy meztelen tekergőt hoz magával. Nincs vacsorám a ti számotokra, ti korhelyek.”

„Hagyd abba már a kepelést, Matrjona. Előbb kérdezd meg, micsoda ember ez . . .”

„Te mondd meg előbb, hova tetted a pénzt?”

Semjon belenyúlt a táskájába, kivette a három rubelost és az asztalra tette.

„Itt a pénz. Trozimov nem fizetett, holnapra ígérte, hogy fizetni fog.”

Matrjona még inkább fellobbant.

„Bundát nem vásárolt, de az utolsó kaffinját egy meztelen nyakába akasztotta s ezt magával hozta.“

Az asszony ezzel a pénz után kapott, hogy eltegye s közben így szól:

„Nincs vacsora. Minden részeges kanesóvak nem adhatok enni.“

„Eh, Matrjona, ne nyelvelj, hallgasd meg előbb, hogy mit mondanak.“

„Ugyan okos dolgot is hallhatok egy boltrészeg bolondtól. Nem hiába, hogy nem akartam hozzád menni, te iszákos semmirevaló. A vásznat, melyet anyám adott, elittad, bundáért mentél — mindent megittál.“

Semjón az asszonynak meg akarta mondani, hogy csak büsz kepeket ivott meg s hogy mikép jutott az emberhez, de Matrjona nem engedte, hogy szöböz jusson, a beszéd csak úgy áradott belőle, míg más egy szót kiejt, addig ő kettőt mondott; még azt is mind felemlegette, a mi fiz évvel azelőtt történt.

Végre majdnem fuldoklott a kiabálástól, ekkor Semjonhoz futott, s megragadta ujjánál fogva:

„Add ide az ujjasomat! Még csak ez az egy ruhadarabom van, ezt is elvetted, s magadra buztad. Add ide, te nyomorult, — vigyen el az ördög!“

Semjón le akarta vetni az ujjast, de a nagy sietségben nem ment oly könnyen. Az asszony is ráncigálta, erre az ujjas megroppant a varrásoknál. Matrjona magához rántotta az ujjast, fejére vette s ajtóhoz futott. Ki akart futni, de jobbat gondolt s megállott. A mérgét ki akarta önteni, de egytuttal azt is szerette volna tudni, hol szedte fel az ura az idegent.

(Folyt. köv.)

Ford. Hidvégi.

KÜLÖNFELÉK.

— **Urnajja.** A katolikus egyház legnagyobb ünnepét ültük e napon. Az isteni szeretet, a legméltóságosabb Oltáriszentség szerzésének, hittitkaink legfőnségesebbének emlékünnapját. Nyilvános vallomást tesz az egyház e napon az Oltáriszentségben való hitéről. A lehető legnagyobb pompával hordozza körül a Legszentebbet és megáldja Vele a térdre borult híveket, mintegy hirdetvén ez által ünnepélyesen is, hogy minden áldást csak onnan várhatunk. — Gyulafehérvárt korra reggel langyos eső hullott, mely az előző napok hideg fuvalmát megenyhítvén kedvező időt hozott. Ugy az ünnepélyes szentmisét, mint a körmenetet Ujfalusi József dr. apátkanonok úr tartotta. Az isteni tiszteleten megjelent a helybeli várórség tisztikara Perl Mór vezérőrnagy, a városi tanács Novák Ferenc polgármagy vezetése alatt és a bírói karból többen. A körmeneten, az Oltáriszentség előtt a káptalan, a kebli papság és a kispapok haladtak égő gertyákkal a kezökben. Ezt megelőzte a tanulóifjuság. Dicséretes szokás szerint ez alkalmából is fehérbe öltözött Jeánykák hintettek rózsákat az Ur Jézus diadalútja

elé. Az Oltáriszentség után Novák polgármagy, Mobay képviselő, Korbuly törvsz. bíró, Széplaky alügyész, Kádár városi tanácsos és mások haladtak. E sort követtek az Oltáregyesület tagjai. A rendet Roska főkapitány és Fogarasi rendőrbiztos tartották fenn. Egy díszszázad katonaság és katona zene kísérte a körmenetet. A negyedik evangéliumot Luca g. kath. lelkész énekelte románul.

— **Urnajja Magyar-Igenben.** A magyar-igeni r. k. egyházközség érdemes plebánosa, *Sántha János* ez idén is, immár 19-edszor, ünnepiesen tartotta meg az úrpapi körmenetet. A központból jelen voltak Bálint Gy., Eröss J., Csiky M. és Rass K. papok és tanárok. A kis templom virágdíszbe volt öltöztetve és teljesen megtelt hívő közönséggel; a protestáns és görög vallású intelligentiának számos tagját láttuk, a mint igazi benső gyönyörűséggel vett részt e mélyértelmű kath. ünnepen. Az idő is kedvező lévén, a körmenet lehető pompával ment végbe, s a mint hisszük e vegyes ajku és hitű népre nagy hatással volt. Az alkalmi egyházi beszédet Rass K. tanár mondotta, a szent misét pedig Eröss J. végezte assistentiával. Vajha hatékony tényező lenne ez ünnep M.-Igen vallásos életének emelésében. Adja Isten!

— **Plebánosi beiktatás.** Piski-telep r. k. egyházközség múlt hó 28-án igen megható egyházi ünnepségnek volt részese. Ugyan is nt. *Jancsó János* alesperes-plebános e napon investáltatta magát plebánossá. A beiktatást ft. *Szöcs János* kerületi főesperes végezte *Lády Gyula* hátszegi plebános, *Vass A.* és *Bálinth Gy.* középponti papok assistálása mellett. A beiktató esperes remek beszédben ismertette meg az ünnepelő közönséggel a szertartás jelentőségét; majd az új plebános egy szónoki szépségekben is kiváló, de bensőségénél és közvetlenségénél fogva igen kedves beszédet intézett híveihöz, melynek hatása alatt sok szem csillogott a meghatottság könnyeitől. Ünnepies szentmise után, az egyh. község s egyéb küldöttségek tisztelegtek, átnyújtva ajándékaikat (szép kivitelű ezüst pacificalét és ezüst tintatartót) és emelkedett szavakban tolmácsolva érzelmeiket. Délán 1 órakor az egyházközség 79 terítékű díszében rendezett, melyen szép pohárköszöntők hangzottak el a koronás királyra és pápára, a főpásztorra. Ünnepelt plebánosra, beiktató főesperesre, jelenlévő hivatali tönökökre és testületekre. Minden jel meggyőzhette a résztvevőket, hogy *Jancsó J.* kezében jó helyen van a piskii plebánia, s hogy a többszörös főpásztori kegy és általános szeretet érdemes fértut tüntetett ki. Adja Isten, hogy a röviden ismertetett népesség Piski-telep vallásos és hazafias híveinek emlékeztében maradóan legyen és termékenyítő hatásával siettesse minden jó ügynek a diadalát.

— **Papszentelés.** Püspök úr ő méltósága a végzett theologusok pappá szenteltetésének napjainul július hó 2. 4. és 6-át kegyeskedett kitűzni.

— **Konkurzus.** Az erdélyi egyházmegye papnövénydekéi közé való felvétel napjainul július hó harmadika tüzetett ki. Pályázhatnak azon jó magaviseletű tanuló ifjak, kik a gymnázium VI. VII. és VIII. osztályát jeles vagy legalább jó sikerrel végezték, illetve érettségit tettek. Keresztlevellel, iskolai és orvosi bizonyítvánnyal ellátott folyamodások az illető gymn. igazgató útján püspök úr ő méltóságához küldendők. Személyes megjelenés kívántatik.

— **Az erdélyi róm. Státus képviselői az érettségi vizsgálatokon.** Az erdélyi róm. kath. főgymnáziumok érettségi vizsgálataira a Státus részéről következő igazgatónácósok küldettek ki: A caiksomlyóiboz Mikó Bálint főispán, a székelyudvarhelyihez Jung-Cseke Lajos apát-

plebános, a gyulafehérvárihoz Mohay Sándor dr. orsz. képviselő, a marosvásárhelyihez Csiky Viktor dr. egyetemi tanár, a brassóihoz Pótsa József v. b. t. t. főispán.

— **Örömnapp Besztercén.** Hányzor és hányszor fordulnak a lelképásztói életben elő sötét pillanatok, melyek a lelképásztornak szívét szomorúsággal és fájdalommal töltik el. De hála Istennek vannak örömperczek s örömnappok is, melyekre jól esően visszatekintve, fölidézi azokat lelkében. Ily örömteljes és vigasztaló volt a husvéti idő, midőn csoportonként mint egy 200 tanuló járult az Ur Jézus szent testének vételéhez.

Az örömnappok koronája azonban Áldozó-Csütörtök volt. Ezen napon járultak az ártatlan kicsikék — kik már háromszor is sz. gyónáshoz járultak — az Ur oltárához először. Karácsonytól készült a kis sereg a nagy napra. Végre elérkezett. — A fiúk (12), a leánykák (18) gyertyával, melyen fehér szallag csüngött, a leánykák fehér ruhában 8 órakor a templomba vonultak, a hol már minden hely el volt foglalva.

A kicsikék hitoktatója mise előtt a szöszekre lépett, a nap jelentőségét fejtegetve, a szülőkhez szól; bemutatja az ártatlan csemetéket, kik szívükbe akarják zárni Azt, ki anynyiszor és annyiszor táplálta, erősítette a szülőket. Megkezdődött a szentmise, mely alatt a róm. kath. iskola növendékei énekeltek szépen Resch József tanító vezetése mellett.

Évangeliumkor az áldozók égő gyertyával oltár elé léptek, Meisel József hitoktató most a gyermekekhez szólott egyszerű szívhez szóló hangon. Majd megújítja velük a keresztelési fogadalmat. Ezután megzendül az ártatlanok ajkairól kettős hangban az ének: Fest soll mein Taufbund immer stehn. Ich will die Kirche hören etc.

Angyali hangokat véltünk hallani, szívünk gyorsabban dobogott, szemünk sírt.

Communio előtt a hit, remény és szeretet erényeit együttesen felindítva, forró vágyódást ébresztve Jézus iránt — szeretett hitoktatójuk kezéből vették az angyali manna.

Mise után hálát rebegtünk mindnyájan, a káplán előimádkozása mellett, hálát mondtunk, hogy tanítványaink ily nagy kegyelemben és örömben részesültek.

A szülőkért imádkozva szép szavakkal elbocsátotta a káplán a kisdedeket, egy szép képpel és rózsaszízzel megajándékozván őket. — A Jesus dir lebe ich stb. kezdetű énekel bezáródott a felejthetetlen első sz. áldozási ténykedés.

Mint a káplánnak, mint Resch tanítónak hálával és köszönettel tartoznak mindazok, kik jelen voltak. Dicséretet érdemel még az a pár szülő, kik jelen alkalommal gyermekeikkel együttesen sz. áldozáshoz járultak. I. L.

— **Halálozás.** Winterhalter Antal pápai praelátus és nagyváradi apátkanonok május hó 29-én 80 éves korában az Urban elhunyt. Szelid lelkületű, jótékony főpap volt. Irodalmi Társulatunknak alakítása óta pártoló tagja. Nyugodjék békében!

— **Halálozás.** Tódor Mózes csiktaplocai fungens kántor, nyugalmazott tanító május hó 29-én 71 éves korában az Urban csendesesen elhunyt. A mindenki által egyaránt tisztelt férfinak Csikvármegye régi kántortanítói gárdájának utolsó tagja banyatlott sírjába, kit puritán egyszerűsége mellett benső mély vallásosság, buzgó hivatali pontosság, alázatossággal párosult nemes önrzet, os-

kántori humor, igaz székely vendégszeretet tesznek minden jók szívében igen sokáig feledhetlenné. A boldogult született 1828-ban Csik-Tusnádon; 45 évig mint tanító, 55 évig pedig mint kántor működött részint Csiksomlyón, részint Csiktaplocán. Hült tetemei m. hó 31-én d. u. 3 órakor tetettek Csik-Taploca hitközség templomkerítésébe örök nyugalomra, lelkéért pedig az engesztelő szentmise f. hó 2-án d. e. 8 órakor mutatott be az egek Urának. Nyolc gyermeke és özvegye gyászolja a boldogultat. Fiai közül négyen az egyházi pályán működnek. Így: József sepsiszentiváni plebános, Antal gyógyszermentkölési róm. kath. főtanító, István csikcsatószegei kántortanító, Imre gelencei káplán. A család az elhunyt egyenes kívánságára gyászjelentést nem adott ki. R. i. p.!

— **Károlyfehérvári püsköki lyceumban** az 1898—99-iki tanév második felében tartandó vizsgák rendje. Junius 10-én d. u. az előadások beszüntetése. Junius 15-én a III—IV. éves theologusok vizsgája az Erkölésből. Junius 16-án az I—II. évi theologusok vizsgája az Egyetemes egyháztörténelemből. Junius 20-án a III—IV. évi theologusok vizsgája az Agozatos hittanból. Junius 21-én az I—II. évi theologusok vizsgája az Ó-szövetségi-szentírás-tudományból. Junius 24-én d. e. az I—III. évi theologusok vizsgája a Bölcsészettől, d. u. a IV. évesek az Egészségtanból. Junius 27. az I—IV. évi theologusok vizsgája a Patrologiából. Junius 28-án d. e. 9 órakor osztályozás. Junius 29-én ünnepélyes hálaadó istentisztelet, érdemsorozatok felolvasása és a növendékeknek az intézetből való hazabocsátása. Felsőbb jóvábagyással. Az igazgatóság.

— **Vettük a következő sorokat:** Mire jó az állami iskoláknál a gondnokság? Még füleinkben csengnek ama széphangzású frázisok, melyeket a kultusz miniszter úr ő nagyméltósága a multkori nagyszabású beszédében, de főképpen in specie a hitoktatási résznél használt. Mily nagy lelkűen és bőkezűen osztogatja a tiszteletdíjakat a hitoktatóknak, és mily nagy gondot fordít a hitoktatókra, Nagyszerűen festenek a szavak és eszmék a papíron, de annál borzasztóbb a kép a valóságban.

Ő nagyméltósága az 1897/98 iskola év december havában az újonnan létesült besztecei áll. polgári leányiskolai hitoktatóknak vallás és felekezet szerint, s nem a tanulók számának tekintetbe vétele szerint 50 frtnyi tiszteletdíjat állapított meg. Ezen díjat a tek. iskola gondnokság ugyanazon év január 20-án ki is fizette.

De másképp alakultak a viszonyok a jelen iskolai évben. A tek. gondnokság, úgy látszik meggyőződést szerzett, hogy a tiszteletdíjak fejében a hitoktató kollegák — (értem a helybelieket: mint a zsidó sakter, az ev. luth. tanító, mert ezek tanítanak és szerepelnek mint hitoktatók — ide nem számítom az ev. ref. lelkészt, kit a gondnokság első sorban részesített a tiszteletdíjban, lévén ő tiszteletessége a gondnok ural egy bankban, mint tisztviselő) — megelégszenek ő nagyméltósága szép ígéreteivel, az idei tanévre tehát 1898/99 ez ideig vagyis május 29-ig a tiszteletdíj kifizetését megtagadta.

Furcsa, de való!!!

Mint rendesen a jelen tanévben is január 28-án kiltöttem be nyugtámat, melyet azonban a tek. gondnokság részéről Grauer László gondnok úr személyében azon meg-

jegyzéssel küld vissza: „Miert nem külte be a nyugtát két nappal előbb?“ február 18-án és április 1-én pedig avval: „nincs pénz!“ Április hó 28-án személyesen néztem a dolog után, de akkor tudtam meg a gondnok úr bájteljes hangjából — hogy hát bizza a költségvetésben fölvezt és a m. miniszterium által megerosított hitoktatói díjat 50 frt összegben itt megnevezhetlen hely kitisztázására, surlásra és más szűkségre fordították. És így a tiszteletdíj nincs meg, — ki sem fizethető, esetleg a jövő tanévben ha t. i. a miniszterium a pótköltségvetést elfogadja.

No ne félj hitoktató, jó kezekre bízott a téged megillető jogos összeg!!!

Nagyszerű eljárás! mondhatom. A miniszter által kiutalt összeget a gondnokság más célra fordít, mert hisz első az illető hely kitakarítása, és csak most jön a róm. kath. hitoktató, ki a többi között egyedül végezte pontossággal és lelkiismeretességgel kötelességét.

Ezen reám nézve sérelmes eljárásról a kir. tanfelügyelőseguél máj. 12-én írásbeli panaszt emeltem. De ez ideig még mély esend uraig Jeruzsalembe. Valamit ugyan tudok, mert „mann kann auch aus der Schule schwatzen“ mondja a német! Panaszlevelemet viszik egyik gondnoksági tagtól a másikhoz, de egy sem véli magát elég autentikusnak ez ügyben véleményi adni. Csak a szegény ál. el. iskola szolgálja a legjobb jóindulattal magánál tartogatja, úgy látszik véleményezést végezt. Most csak egy módozat van még, a kultusz-miniszteriumnál jelentést tenni a gondnok eljárásáról, hadd tudja meg, mire jó a gondnokság ál. iskoláknál.

Sajnos, hogy ilyenekkel is kell a hitoktatóknak küzdenie, de ha városhelyt történik ez, mi minden történik a falukon!

Besztercén, 1899 május 29-én. *Meisel József* hitoktató káplán.

Jegyzőkönyv

az erd. r. k. irod. társulat választmányi üléséről 1899. máj. 17-én Gyulaféhevárt.

Jelen voltak: *Ujfalusi József* dr. elnök, *Tamási A.* alelnök, *Bálinth Gy.* titkár, *Vass A.* pénztáros, *Csikó Miklós* ellenőr, *Körödy P. dr.*, *Eröss J.*, *Szilveszter F.*

Elnök az ülést megnyitván, a múlt választmányi gyűlés jegyzőkönyvét, mely annak idején a K-sben megjelent, hittelesnek jelenti ki.

A tagok számában az utolsó választmány óta változás nem történt.

Szóba jön a módosított és az utolsó rendkívüli közgyűlésen elfogadott alapszabályok ügye. Minthogy a ki nyomatás előtt említett szabályok minísteri jóváhagyással látandók el: a választmány megbizva a titkárt, hogy három írott példányban kiállítván a szabályokat, gondoskodjék azok felterjesztéséről. A határozat ahoz tartásul szolgál.

Következik a pénztári hivatal jelentése.

Az erd. róm. kath. Irodalmi Társulat pénztári állása 1899. január 1-től 1899. május 17-ig.

I. Bevételek.

1. Készpénz a múlt évről 27 frt 92 kr.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: **Körödy Péter dr.**

Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Péter János dr., Wagner Sándor, Zlamal Ágost.**

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulaféhevárt.

2. Püspök úr ő méltóságától aján-		
dékképen	200	„ — „
3. Néhai Darvas János ny. esp. pleb.		
hagyatékából	450	„ — „
4. Tagsági, illetőleg előfizetési díjakból	676	„ 70 „
5. Pályázati hirdetésekbenl.	5	„ 20 „
6. Forgalmi tőkéből	111	„ 63 „
összesen	1471 frt	45 kr.

II. Kiadás.

1. Az alaptökéhez	450 frt	— kr.
2. A forgalmi tőkéhez	425	„ — „
3. Nyomdaköltségekre	378	„ 50 „
4. Ujságbélyegekre	120	„ — „
5. Expediálás címen	20	„ — „
6. Szerkesztői helyiség fűtése, takarítás és lapkibordás	12	„ — „
összesen	1405 frt	50 kr.

Bevétel: 1471 frt 45 kr.

Kiadás: 1405 frt 50 kr.

Készpénz: 65 frt 95 kr.

A helybeli takarékpénztárban 967 sz. könyvecske szerint alaptőke 2050 frt. és 1138. sz. könyvecske szerint forgalmi tőke 434 frt. Hátralékokból bejött és pedig 1893-ról 4 frt. 1894-ről 4 frt. 1895-ről 12 frt. 1896-ról 25 frt. 1897-ről 54 frt. 1898-ról 147 frt 70 kr. Összesen 246 frt. 70 kr. Még jelenleg is van hátralék 287 frt. 30 kr.

A pénztári hivatal.

Tamási A., Körödy P. dr. és Eröss J. mint számvizsgálók, a betérjesztett kimutatást a pénztári könyvekkel és nyugtákkal egybeazonosítván, mindent rendben találak.

Ennek alapján a választmány az ideiglenes felmentvényt megadja. Egyben indítványozza, hogy Méltóságos *Majláth Gusztáv Károly* erdélyi püspök és társulati fővédőnk a társulattal szemben tanúsított nagylelkű adományait jegyzőkönyvileg köszönjük meg. A választmány háas köszönetet mond ő Méltóságának és jótéteményét jegyzőkönyvébe iktatja. Ugy szintén halás köszönettel emlékszik meg a választmány néhai *Darvas János* bácsi plebánusról, ki életében is egyik legbuzgóbb maecenasa volt társulatunknak, végrendeletében pedig 1000 koronát hagyott alaptökéjének szaporítására. Az Isten fizessen sok jóval érte a túlsó világon!

Intézkedés történik, hogy a mostan említett örök hagyományból való 50 frtnyi illetéktelen levonást a társulat megkaphassa. Az elintézésrel a pénztári hivatal lón megbizva.

Megállapodik a választmány, hogy az ez évi rendes közgyűlés idejéről és tárgysorozatáról a jövő iskolai év első hónapjában gondoskodik.

Végül a pénztári hivatal kimutatást terjeszt elő az „Erzsébet-szoborra“ begyűlt 14 frt 97 krnyi adakozásról. A pénz az illetékes helyre küldetett.

Egyéb tárgy nem lévén, elnök a jegyzőkönyv aláírására Tamási A. Körödy dr. és Eröss J. urakat kéri fel és a gyűlést bezárja. K. m. f.

Bálinth György,
titkár.

Szerkesztői posta.

S. A. bérmatról a jövő számban írunk. Reméljük, hogy bővebb adatok állanak majd akkor rendelkezésünkre.